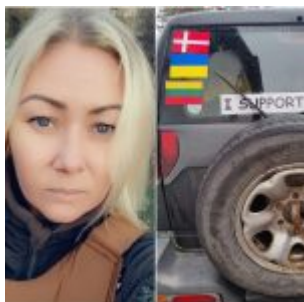

Paramą į Ukrainą vežanti Danijos lietuvė: nepamiršiu skrydžio į bombarduojamą Mariupolį

Penkiolika metų Danijoje gyvenančios klaipėdietės Vilijos Sakalauskienės gyvenimą kardinaliai pakeitė karas Ukrainoje. Netrukus po Rusijos įsiveržimo ginti Kyjivo išvykus bičiuliui danui Anthony, moteris ėmė rinkti jo padaliniui paramą, o po draugo žūties pateko į rizikingiausią kelionę gyvenime. Būdama 41-erių ir po skyrybų viena auginanti paauglę dukrą Vilija tapo vienintele lietuve, dalyvavusia pagalbos skrydyje „Azovo“ kariams į apsuptą Mariupolį.

[Eldoradas Butrimas, specialiai LRT.lt iš Kyjivo](#)

„Tai buvo trečia paramos išvyka į Ukrainą. Per internetą buvau užmezgusi ryšį su „Azovo“ brigados atstovais ir už mano nuvežtus pinigus pirkome maisto krovinį. Bazėje netoli Irpinės iškraunant produktus karys Dmytro paklausė: „Gal nori skristi ir pamatyti, kaip tą valgį perduosim vaikinams Mariupolyje?“ Kadangi visada buvau drąsi, daug negalvodama atsakiau, kad noriu, ir įsėdau į malūnsparnį“, – pasakojo Vilija.

„Jisai žuvo kitą dieną po to, kai įteikiau automobilio raktelius“

Moteris prisipažįsta, jog tai tapo pačia pavojingiausia kelione jos gyvenime, kurios neįstengia pamiršti ir kuri jai kas kartą atsikartoja sapnuose.

„Kai nuskridome, dar nebuvo visai sutemę, tačiau dangus ten buvo juodas nuo dūmų, o ausyse be perstojo aidėjo kurtinantys sprogimai. Nors esu drąsuolė, tuo momentu buvau siaubingai išsigandusi, širdis plakė pašėlusiu ritmu. Suvokiau,

kad galim iš čia nebegrįžti. Viskas vyko pašėlusiu greičiu – nusileidom labai trumpam, lakūnas net neišjungė variklio, maistą ir vandenį iškrovėm akimirksniu ir vėl šovėm į dangų. Kad mūsų septyniukei viskas galėjo baigtis kitaip, patvirtino žinia po kelių dienų, jog tokią misiją vykdęs kitas malūnsparnis buvo pašautas ir visi juo skridusieji žuvo“, – kalbėjo Vilija.

Vilija su savanorėmis ukrainietėmis Konstantynivkoje | E. Butrimo nuotr.

Žuvo keliais malūnsparniais pagalbą gabenę asmenys, o nemažai ekipažų grįžo atgal, neiškrovę maisto dėl per didelės grėsmės būti pašautiems. Tokioje beviltiškoje situacijoje atsidūrę, rusų karių aklinais apsupti ukrainiečių kovotojai vėliau gavo pasiduoti nelaisvėn ir palikti gamyklos „Azovstal“ požemius.

Į pirmą kelionę Vilija vyko drauge su vienu Danijos lietuviu ir vežė tenykščių lietuvių bei danų suneštus daiktus. Atmintin jai labiau įstrigo antra kelionė, kai gabeno už suaukotas lėšas nupirktą automobilį 24-erių metų danui kariui savanoriui Anthony, kurį neblogai pažinojo prieš karą.

„Jisai žuvo kitą dieną po to, kai įteikiau automobilio raktelius. Mes tuo metu vykom kita mašina atgal į Daniją, riedant Vokietijos autostrada paskambino

Anthony vadas ir pasakė, jog mano bičiulio neliko. Žliumbiau visą likusį kelią, o sužinojusi, kad jo kūną perėmė rusai, Anthony mamai pažadėjau, jog darysiu viską, kad palaikus atgautume ir tinkamai palaidotume.

Bendravau su ambasada, ministerijomis, nemiegojau naktimis, bet suradau tarpininkus, kurie už tam tikrą atlygį žadėjo palaikus iš okupuotos teritorijos atgabenti, nes tada dar veikė pravažavimo punktai. Palaikus tarpininkai atgabeno į Odesą, bet paaiškėjo, kad tai kito kario kūnas, o Anthony palaidojome tik pernai. Jisai žuvo netoli Mykolajivo per mūšį, kuriame krito daug Užsieniečių legiono karių“, – liūdnai pasakojo moteris.

Išmoko ukrainiečių kalbą

Išgyventas stresas per skrydį į Mariupolį neatgrasė Vilijos nuo išvykų į Ukrainą. Priešingai, moteris paramą kariams ėmė rinkti dar intensyviau, o tam neretai išleisdavo nemažą dalį uždarbio. Kad būtų taupiau, Vilija mašinas gabeno iki Ukrainos pasienio, kur jas perduodavo į susitikimo vietą atvykusiems kariams, o grįždavo mikroautobusu. Darbdaviai į jos išvykas karo pradžioje žiūrėjo tolerantiškai, o atsidavimą Kyjivui įvertinęs vieno ukrainiečius Danijoje vienijančio tinklapiio įkūrėjas pasiūlė jai tapti tinklalapio įrašų „kontroliere“, arba moderatore.

Lietuvė bičiuliaujasi su garsaus posakio apie rusų laivą autoriumi Romanu Hrybovu; rinko aukas mašinai jo kovos padaliniui | E. Butrimo nuotr.

„Danijoje yra keli ukrainiečius jungiantys tinklalapiai, kituose galima rašyti kokia nori kalba, o mes principingai toleruojame įrašus tik ukrainietišškai, rusiškus blokuojame. Sujungėme 28 tūkst. žmonių, iš kurių apie 5 tūkst. gyvena ne Danijoje, o Ukrainoje, mat vienų giminės ar draugai gyvena Danijoje, kiti patys mąsto apie atvykimą čionai“, – pasakojo lietuvė.

Su ukrainiečių bendruomene Vilija suartėjo karo metu, o jų kalbą išmoko tam, kad nereikėtų bendrauti rusiškai, mat dauguma pabėgėlių daniškai kalba prastai. Vilija į Daniją atsikraustė pastojusi, kai su sutuoktiniu nusprendė, jog toje šalyje jiems bus geriau. Iki tol moteris dirbo vienos telekomunikacijos įmonės salono vadove Klaipėdoje.

„Vienos mano draugės vyras buvo ukrainietis, tai mes padiskutuodavome apie galimą Rusijos įsiveržimą. Pamenu, apie tai kalbėjau su draugais užpuolimo išvakarių dieną, ir aš tvirtinau, jog karo Ukrainoje nebus. Ryte žiniose išgirdusi, kad Maskva įsiveržė, skubiai įsijungiau Lietuvos televiziją, nes Vilnius ištisai apie tai kalbėjo, o Danijos televizija tik žiniose. Nuėjusi į darbą danams pasakodavau, kas vyksta, nes jų žiniasklaida nebuvo tokia operatyvi, tad darbuotojai žinojo

gerokai mažiau. Bendradarbis Thomas buvo kariškis, tai jo paklausiau, ar jis negalvoja vykti į karą. Šis atsakė, jog Danijos įstatymai draudžia tarnauti kitos šalies armijoje, tačiau galim rinkti paramą, ir supažindino su keliais pagalbos entuziastais danais“, – pasakojo lietuvė.

Karo pradžioje danai aukojosi noriai ir net patys skambindavo, klausdavo, ko atvežti ir kur. Tačiau vietinių entuziazmas esą išblėso po metų, o dabar danai ne tiek aukoja, kiek priekaištauja premjerei dėl skiriamos paramos Kyjivui. „Prie aukojimų prisideda nedidelė grupė danų, o dauguma tapo abejingi karui Ukrainoje ar net priekaištauja dėl pagalbos dydžio, ragindami lėšas skirti vidaus poreikiams. Danijoje nesimato ir Ukrainos vėliavų, jos aš negaliu iškelti net privačioje savo sodyboje, mat tai draudžia karalystės įstatymai“, – kalbėjo Vilija.

Fronto kariai ant okupantams siunčiamų sprogmenų užrašė Vilijos vardą kaip padėką už nupirktus dronus | Asmeninio albumo nuotr.

Lietuviai Danijoje padėti nelinę

Lietuvė yra gavusi daugybę padėkos raštų iš Ukrainos karinių dalinių. Vilijai buvo net kilusi mintis persikelti į Ukrainą, kad galėtų labiau prisidėti prie paramos

rinkimo, tačiau privalėjo Klaipėdoje lankyti sergančią mamą, kurią pernai palaidojo. Moteris yra nusivylusi, jog vis mažiau ukrainiečius karius remia Danijoje esantys jų tautiečiai, o čia dirbantys lietuviai visai nebenori prisidėti. Lietuvių Danijoje yra apie 25 tūkst., dalis jų atvyksta padirbėti laikinai, o dalis čia yra įsikūrę ilgam.

„Į tautiečius dėl aukojimų net nemalonu kreiptis, nes po tokio įrašo gaunu nemažai neigiamų komentarų ir net keiksmų. Tiek danai, tiek lietuviai bei pabėgėliai ukrainiečiai čia jaučiasi komfortiškai, galvoja, kad yra saugūs, kad karas jų nepalies. Man dėl to yra vis apmaudžiau, nes kasdien gaunu iš fronto karių paramos prašymų ir su skaudama širdimi turiu atrašyti, kad pinigų nebesurenku, kad negalėsiu padėti. Kartais yra taip apmaudu, jog verkiu iš bejėgiškumo, nes tuos karius pažįstu ir žinau, kaip jiems sunku“, – kalbėjo Vilija.

Danijos ukrainietės pakuoja kariams siunčiamus vaistus | Asmeninio albumo nuotr.

Ukrainai paramą veža keletas didelių visuomeninių Danijos organizacijų, tačiau jos specializuojasi humanitarinėje pagalba. Vilija tuo tarpu perka kariams reikalingą ginkluotę bei ekipuotę, automobilius. Ją dažniausiai vežė garsioms kovinėms 80, 90, 92 brigadoms bei specialiam dronų padaliniui „Gostri Kartuzy“.

Pastaruosius Vilija remia iki pat dabar, pažįsta visus padalinio vadus. Lietuvė aktyviai susirašinėja ir su posakio „Rusų laive, eik na...” autoriumi, jūros pėstininku Romanu Hrybovu, rinko aukas, kad galėtų padovanoti jam automobilį.

„Augant Klaipėdoje natūraliai teko bendrauti ir su rusakalbiais, tačiau senelis, buvęs Antrojo pasaulinio karo partizanas, dar vaikystėje įdiegė, kad Rusija ir rusais pasitikėti negalima, nes jie yra okupantai. Karas Ukrainoje tokį mano nusistatymą dar labiau sustiprino. Prieš kelis mėnesius įstojau į Danijos kariuomenės savanorių padalinį, lankau šaudymo ir kitus mokymus, laikysiu egzaminus. Per priėmimo pokalbį kariškis džiaugėsi mano paramos veikla, o per šaudymo pratybas stebėjosi taiklumu ir nenorėjo patikėti, jog anksčiau nelankiau tokių kursų. Žinau, jog jei gyvenčiau Lietuvoje, priklausyčiau Šaulių organizacijai, ir žinau tai, jog jei rusai užpuls mano gimtinę, kuo skubiau atvyksiu jos ginti“, – sakė Vilija.